

Učiteljicam!

Gibanje ženstva. — Organizacija žena v »Ženskem Pokretu«. — Ustanovitev glasila.

Obhajamo obletnico ustanovitve »Ženskega Pokreta« v Ljubljani.

Spominjate se na proglas, ki smo Vam ga poslale skupno z vabilom k ustanovnemu občnemu zboru in sodelovanju. V tem proglasu smo obrazložile naše stremiljenje in naš cilj, ki ga ponavljamo združenega v kratkih besedah: prosveta žene, dosega vseh državljskih pravic za ženo. In ker živimo v času, ko gospodarske razmere same tirajo ženo v boj za obstanek, ko začena sama na sebi čuti, da ima pravico le delati, plačevati davke, trpeti pod krivičnimi zakoni, ki so jih snovali moški brez njenega sodelovanja — sebi v prilog — zato se jih je odzvalo našemu klicu dovolj častno število in se včlanilo v našem društvu.

A ne samo v Ljubljani, temveč po vsej državi se je začelo oživljati žensko gibanje, tako, da imamo po raznih krajih države že 15 »Ženskih Pokretov«, ki so vsi živahno na delu. A kar nam najbolj jamči, da bo naše delo uspešno, je to, da so vsa ta društva v tesni zvezi med seboj, da streme s skupnim delom za skupnim ciljem. In da bi bilo delo še bolj poglobljeno in enotno, so se vsi »Ženski Pokreti« združili v Alijanso Ženskih Pokretov, katere upravni odbor se sestane večkrat na leto k skupnim posvetovanjem.

Tu se je pojavila takoj spočetka potreba po enotnem glasilu, ki naj ojači naše medsebojne zveze, nas bodri v skupnem delu, nam daje pobudo, dviga našo samozavest ter pridobiva novih nabornic za naše ideje.

List bo razpravljal o vseh aktualnih vprašanjih s stvarno-kritičnega — ne z enostransko strankarsko-kritičnega vidika. Tako bo najlepše ustrezal namenu našega pokreta: pripravljal bo ženo za njeno bodočo nalogo v javnem življenju, ki jo bo morala prosmatrati s stališča socialne pravičnosti, ne s stališča strankarskega koristolovstva. Utiral bo pot prepričanju, da politika ni to, za kar jo smatra dandanes večina ljudi: brezobzirna borba za strankarske in osebne koristi, ampak, da je njeno bistvo delo za blagor človeštva. Kajti le če bo žena prepričana o pravem namenu politike ter

bo uravnala svoje delo po tem prepričanju — le tedaj je vredno boriti se za dosego ravnopravnosti z možem na vsen poljih javnega in zasebnega življenja.

Prepričane smo, da nam bodo na tej poti podali roko naši najboljši in najbolj posteni možje, ki že uvidevajo, da mora biti borba za izboljšanje družabnih razmer skupna. Kakor družina najpeše uspeva v sloznej, enakovrednem sodelovanju moža in žene, tako bo tudi država, družba dossegla najvišjo možnost razvoja šele tedaj, ko se bodo s sposobnostmi moža družile ženske zmožnosti k skupnemu harmoničnemu delu za skupni blagor.

Zato nikar ne prezrite našega klica z gesto odpora proti vsemu, kar je v kakršni koli zvezi s politikom. Ravno sedaj je bolj kot kdaj prej dolžnost vsake žene, da se zanima za vprašanja, ki spadajo v področje politike, kajti baš sedaj se snujejo zakoni, ki pišejo tudi ženi njeno usodo — brez nje. In ali ni med našimi ženami ravno učiteljica v prvi vrsti poklicana, da se zanima za vsa javna vprašanja, bodisi v svojem lastnem interesu, bodisi z ozirom na svoje stališče, ki ga ima zlasti na delu napram drugim ženam, ki čisto pri njej iščejo nasvetov in pobude. A če sama ni informirana, kako naj si pridobi zaupanje in kontakt z ljudmi, na katere je več ali manj navezana že vsled značaja svoje službe?

Zato upamo, da Vam bo dobrodošel naš list, ki bo izhajal pod imenom »Ženski Pokret«. Stalne rubrike bodo imle sledeča vprašanja: položaj žene v javnem življenju, socialna vprašanja, politični pregled, vprašanje o miru, poročila »Alijanse Ženskih Pokretov«. Poleg tega bo list prinašal tudi beležke iz higijene, gospodinjstva, mode itd. Tiskal se bo za Hrvaško in Slovenijo v latinici, za enkrat v srbohrvaščini, slovenski članki, ki bodo dobro došli, bodo izhajali v slovenščini. List bo izhajal vsakih 14 dni, prva številka izide 1. februarja t. l. Vsaka številka bo veljala 2 Din. Prvo številko bomo poslale vsem našim članicam, upamo pa, da se tudi druge odzovejo našemu vabilu in čimprej javijo svojo naročbo na list pri »Ženskem Pokretu« v Ljubljani.

O kongresih inozemskega učiteljstva.

V naših strokovnih listih se jako malo piše o kongresih učiteljstva v tujih državah, kakor je vobče zanimanje za gibanje učiteljstva onstran naših meja jako neznanost. To se vidi že po tem, da v mnogih mednarodnih učiteljskih organizacijah ni zastopano, vsaj v reprezentativnem številu, jugoslovensko učiteljstvo, kar si tolmačijo inozemski učitelji na način, ki ne more biti za nas časten.

Da ponovim staro frazo: kongresi so duša učiteljskega gibanja in na njih najjasneje spoznamo napredovanje ali nazadovanje učiteljstva. Še več; ako hočemo dobiti jasno sliko socialnega in materialnega stanja učiteljstva v kaki državi, prečtamo poročila o njegovih kongresih. Za našo mlado in še nekonsolidirano organizacijo je to brezdvoma zanimivo in potrebno. Najbolj pa je zanimivo primerjati naše kongrese in inostranske, kaj se dela na teh in onih in kaj se dosega na teh in onih kongresih.

Podatki o opisanih kongresih so zajeti iz esperantskih listov.

Kongres francoskega (avantgarde) učiteljstva.

To je federacija okrog 3000 učiteljev, ki je včlanjena v Moskovski Internacijski.

Na Rakeku, v pustu 1927.

Patriotizem.

(Prosti spis — domača naloga.)

Patriotizem je pojmovni samostalni, srednjega spola, ker ga rabijo moški in ženske; oblike je nedoločne.

Skrajšana oblika patriotizma je patriot. Patriot je oseba. Oseba, ki ni patriot se imenuje antipatriot. Antipatrioti se shajajo v gostilnici k »Deklaraciji«, patrioti pa v gostilnici k »Razjedinstvu«. Gostilnic je največ v Ljubljani. Bar je tudi tam. V gostilnici »Deklaracija« točijo čisto vino, drugje pa motno. Jaz ne pijem vina, moj papa ga pije. Mama pravi, da preveč, papa pa, da premalo. V baru plešejo ženske. Mama pravi, da so grde, papa pa, da so fejsst. Jaz ne vem kakšne so.

Patrioti so stari in novi. Stari so tisti, ki so bili že pred vojno patrioti, novi pa so postali po vojni. Vojna je potrebna. Če je ni, jo pa naredimo. Papa pravi, da silijo patrioti v Beograd.

Reka Sava je patriotska, ker teče doli. Papa pravi, da patriotizem nese. Naša pitka tudi nese kakšenkrat.

Patrioti in antipatrioti imajo to skupnost, da so zapriseženi. Patrioti so prisegli z obema rokama, antipatrioti pa z eno.

Kadar se preseli k nam fašist, postane patriot.

Najboljši patrioti so policaji.

Oblika: Vsečina: Mitja Ribičič.

Njen kongres se je vršil v začetku avgusta 1926 v Grenoblu. Pokazal je vnovič svojo še predvzno znano borbenost proti stiski-jočim reakcionarnim potencam in svojo enotnost, kiub različnim tendencam, ki se v federaciji križajo. Okoli 300 članov se je udeležilo debate in med njimi posebno mnogo mlajšega učiteljstva, kar kaže, da je federacija privlačna za mlajše učiteljske generacije in to radi njenih jasnih ciljev in metod.

Pred pravim kongresom so zborovala 3 društva:

80 učiteljic

(ki so zastopale 36 okrajnih društev učiteljic) je na svojem zborovanju razpravljalo o vprašanjih sirotišč, izvenzakonskega materinstva, socialni zaščiti delavk in služkinj, nenormalni deci itd.

Mladoučiteljsko društvo

(150 delegatov iz 30 društev). V prvi resoluciji je zahtevalo enotno organiziranje vsega proletarijata (intelektualnega in manualnega), ker obstoj dveh francoskih proletarskih federacij ovira enoten nastop proletarijata za dosego svojih ciljev. V drugi resoluciji pokazuje »mladi kongres« mizerno stanje, v katerem se nahaja mlado uradništvo vseh strok. Protestira proti povišanju plač za samo 12% in konstatira, da je pri vseh zviševanjih plač najbolj oškodovano mlajše učiteljstvo oz. uradništvo, ker se dodatki budžeta izdajo v večini na plače višjih stopenj, torej starejšega učiteljstva. Kongres misli, da sindikalisti ne morejo odobravati stopenj plač za isti poklic in delo, ker je to nasprotno principu: »za isto delo, isto plačilo«.

Profesorji srednjih in višjih šol,

udruženi v federaciji, so imeli prvič svoj poseben sestanek, kjer so pokazali voljo za skupno delo z ostalim proletarijatom.

Pri otvoritvi skupnega kongresa federacije je govoril o Internacijski vzgojitelj v njen sekretar Vernochet. Resno je opomnil francosko sekcijo, da ne zasleduje dovolj pozorno napredovanje Internacionale, katero je ona stvorila pred 6 leti. Poročal je, da je na zadnjem kongresu Int. org. na Dunaju prisostvovalo mnogo delegatov iz vsega sveta.

Po vojni se federacija neumorno bori proti šovinističnim učnim knjigam. Protestirala je pri založbah ter take knjige bojkotirala; sledil je uspeh: založbe so ponovno izdale omenjene knjige, izpustivši šovinistične odstavke. Že nekaj let pripravlja federacija vzorno zgodovinsko učno knjigo. Knjiga se sedaj tiska in bo izšla v par mesecih. To bo najboljša knjiga te vrste v Franciji, ker je obdelana z objektivnega, človeškega vidika.

Materijalne zahteve.

V zadevi plač se kongres pridružuje rezolucijam mladoučiteljstva in rezumira to v sledečih rezolucijah:

1. Kongres protestira proti prenikemu, t. j. 12% povišanju plač, ki odgovarja družinskemu indeksu 340, medtem ko ta dosega 650.

2. Pričakujoč popolne revizije in izenačenja plač z ostalim uradništvom, zahteva novo mesečno doklado za vse stopnje plač isto.

3. Smatra za neobhodno potrebno razdelitev drž. uradništva le v 30 do 40 kategorij, namesto dosedanjih 1775 kateg.

4. Predlaga ureditev enotne in enake plače za vse učiteljstvo in zahteva, da se doklade budžeta porabijo predvsem za mlajše učiteljstvo.

5. Zahteva odstranitev raznih doklad — razen družinskih — kakor doklad za upraviteljske posle, starinarino itd., ker te delajo nepravilne razlike med učiteljstvom. Plača sama naj pa zadostuje, da bo lahko učitelj stanu primerno živel.

6. Zahteva le družinske doklade in sicer 30% osnovne plače za vsakega otroka.

7. Kongres obsoja finančno politiko vlade, ki namerava favorizirati kapitaliste in natovoriti finančna bremena na ramena delavstva, posebno pa državnega uradništva.

Enotna fronta uradništva in delavstva.

Državni nameščenci smejo zaupati le v same sebe ter se morajo združiti z ostalim proletarijatom, če se hočejo uspešno boriti proti kapitalizmu in delodajalcu-državi. Federacija je prva, ki je pripravljena stopiti v skupno fronto z ostalim uradništvom.

Kongres se je tudi bavil s pedagoškimi vprašanji. Gdč. Bonet je predavala o praktičnih sredstvih, uporabnih za poučevanje proletarske morale, ki je edina racionalna in humana. Že 2 leti študira federacija problem proletarske morale teoretično in sedaj lahko preide k problemu pedagoške uporabnosti.

Debata o sindikalističnih tendencah je bila kakor običajno živa in zanimiva. Pojavili sta se dve nasprotni struji, komunistična in anarhistična. V večini je bila prva struja.

Kljub neednosti v tendencah je kongres enodušno izvolil za sekretarja federacije znanega socialnega delavca g. Doumagera.

Po kongresu se je vršil miting, na katerem je učiteljstvo vzkljkalo proletarijatu mesta Grenoble. Po mitingu se je vršila skupno z delavstvom manifestacija na ulicah, kjer se je pela internacijskala in se je protestiralo proti nerepublikanskemu režimu.

Gorup Ljubo.

Delovanje ožjega sosveta Pov. UJU Ljubljana.

(Poročilo iz seje z dne 28. decembra 1926.)

Otvoritev.

Poverjenik tov. A. Skulj otvori 6. sejo, ugotovi ob navzočnosti vseh članov sklepčnost in prosi stvarne, kratke debate, ker je dnevni red obširen.

Sprejet je bil stavljeni predlog, da se udeležiti kot odposlanca ožjega sosveta ustanovnega občnega zbora društva »Edinstvo« tov. Hočevar in ga. Godčeva, ki naj opozorita zborovalce na kvartnost njihovega početja.

Odobrenje zapisnika.

Tajnik prečita zapisnik 5. seje ožjega sosveta in poroča o izvršitvi posameznih sklepov, kar vzamejo člani na znanje in odobre zapisnik.

Glede nameščenja učiteljstva naj se napravi ponovno pismeni poziv na predsednike okrajnih učiteljskih društev. Poverjenik pojasni zadevo tov. Štefeta in Kmeta-Završnika ter poravnava s podpisniki znane spomenice. Ker nasprotniki niso objavili v smislu dogovora »Izjavc« v svojem glasilu, naj se to pojasni v »Učit. Tovarišu«!

Tajnikovo poročilo.

Tajnik poroča o tekočih zadevah, predvsem o došlih dopisih. Napravili so se sledeči sklepi:

1. Poverjeništvu pooblašamo, da natančno zasleduje Mēderdorferjev slučaj. Zanj se moramo zavzeti z vso silo.

2. Izvršni odbor UJU v Beogradu naj zastavi ves svoj vpliv, da se doseže v bodočem finančnem zakonu preklic, s katerim se je razveljavil zakon o disciplinarnem postopanju napram učiteljstvu in upostavi stari zakon, ker je izročeno učiteljstvo absolutizmu raznih političnih šefov. Prav tako naj deluje z vsemi dopustnimi sredstvi na to, da se čimprej loči šolska uprava od policijske.

3. K odslužitvi kadrskega roka vpoklicani učitelji naj pred potekom odslužitve pravočasno vložijo prošnjo za ponovni sprejem v državno službo, o čemer naj obveste poverjeništvu. V to svrhu naj se izposluje naredba, da sprejme šolska oblast prošnje za učiteljsko službo vsaj 1 mesec pred odslužitvijo brez odpustnice. Uradniška organizacija pa naj deluje na izpremembo zakona glede odslužitve kadrskega roka.

4. Učiteljski pevski zbor naj se podpira materialno in moralno. Na vsa okrajna društva naj se pošlje ponovno primerna okrožnica.

5. Spomenica treh vadniških učiteljic naj se predloži priporočilno na pristojna mesta.

6. Projekt pravil UJU, ki sta ga sestavila tov. Dimnik in Skala na temelju zadavnega referata na državni skupščini v Beogradu, se z malimi izpremembami v načelu sprejme. Izvod je poslati Izvršnemu odboru v Beograd, 1 pa tov. Skali.

7. Določijo se 4 delegati za občni zbor Zveze državnih nameščencev in upokojencev. Okrajna društva je pozvati za okrožnico, da javijo število članstva in stavijo v proračun po 12 Din od vsakega člana za članarino Zvezi državnih nameščencev.

8. Uredniku »Popotnika« je sporočiti na njegovo pismo, da se mora ožji svet striktno držati sklepa delegacije, ki je določila »Popotniku« v proračunu le 15 tiskovnih pol. Obsega nikakor ne moremo in ne smemo prekoračiti in dovoliti priloge.

9. Tov. Rad. Knaflič je pozvati, da prostovoljno izstopi iz naše organizacije, ker žali neosnovano ožji svet in posamezne njegove člane v javnem časopisju. Tov. Mencinu se naroča, da vložji proti Knafliču tiskovno tožbo, ker neče dati drugače zadostnega zadoščanja.

10. Učiteljsko-dnevničarji morajo plačati isto članarino kot ostalo članstvo, ker ne moremo preko sklepa delegacije.

11. Izvršni odbor UJU v Beogradu je pozvati, naj deluje in posreduje na merodajnih mestih, da se ozirajo pri sestavi »Prosvetnega saveta« na naše predloge.

12. Na vsa okrajna učiteljska društva naj se pošlje okrožnica glede poseta zborovanj po članih ožjega sosveta, ki dajejo samo potrebna pojasnila brez vsake kontrole društva. Po potrebi tudi predavajo. Zaračunajo naj se le efektivni potni stroški.

Blagajnikovo poročilo.

Blagajnik poda v glavnih obrisih poročilo o izvršeni reviziji poverjeništvu za leto 1924., ki ga vzamejo člani ožjega sosveta na znanje. Za leto 1925. bo revizija v nekaj dneh gotova. Delo napreduje počasi, ker revizira odsek temeljito. Poleg tega je treba reševati tudi tekoče zadeve, ki nikakor ne smejo zaostati. Upa, da bo lahko podal celotno revizijsko poročilo na seji širjega sosveta. Sklene se o tem obvestiti vsa okrajna učiteljska društva.

V svrhu enotnega postopanja priporoča sestanek vseh blagajnikov okrajnih učiteljskih društev. Iz ljubljanske oblasti naj bi se sestali v Ljubljani, iz mariborske pa v Celju in na Pragerskem. Sprejeto!

Nadalje poroča o nakupu adresnega stroja. Po temeljiti debati se sklenu z nakupom počakati, ker je treba plačati najprej stare obveznosti. Blagajniku se naroča, da stopi v dogovor z upravami vseh listov, ki se tiskajo v Učiteljski tiskarni, zbere podatke in poroča pri prihodnji seji ožjega sosveta in nato predloži nakup adresnega stroja širjemu sosvetu v končno odločitev.

Za učiteljski naraščaj v Mariboru se sklenu nakazati 3000 Din iz prispevkov članstva za učiteljski naraščaj, ker je treba plačati društvene lokale.

Urednikovo poročilo.

Urednik tov. Dimnik poda svoje poročilo glede tiska. Pred očmi moramo imeti vedno le stremiljenje za združitvijo vsega učiteljstva.

»Narodni Prosveti« je treba pošiljati več informativnih člankov. Treba bi bilo stalnega prevajalca. Ker se delo množi, priporoča sourednika, ki naj se izuri in je pri rokah za vsak slučaj. Sklene se staviti tozadevni predlog na seji širjega sosveta.

Mladinsko slovstvo.

Ker ne prinaša naš stanovski list izvirne kritike o mladinskih spisih, mladinsko slovstvo pa moramo sami najbolj ceniti, se sklenu izročati vse mladinske knjige v vezani in nevezani besedi v recenzijo tov. Jos. Ribičiču, ki naj določi kritika za poezijo sam.

Proračun za II. polovico 1926./27.

Blagajnik tov. Grum kritikuje proračun poverjeništvu za II. polovico poslovnega leta 1926./27., ki ga je sprejela celjska delegacija. Ožji svet da blagajniku naloga, da sestavi nov proračun in ga predloži prihodnji seji ožjega sosveta. Dokončno naj sklepa o njem širji svet! V nabavo priporoča kartoteko zaradi lažje in boljše evidence. Sprejeto!

Skupna uradniška organizacija.

Tov. Dimnik poroča, da se je udeležil kot delegat pri Osrednji zvezi večih sestankov. Na njih so predelali pravila. Odbor si je osvojil več naših izpreminjevalnih predlogov. Nekateri pridejo v pretres na občnem zboru. Omenja tudi sestanke s poštno in železničarsko organizacijo, ki so imeli namen poglobiti naše stike v svrhu enotnega nastopanja. Poročilo je vzel ožji svet na znanje. Podrobno bo o tem poročal na seji širjega sosveta.

Za občni zbor zveze so se določili 4 delegati. V odbor zveze se predlagata v izvolitve pov. Skulj kot odbornik, tajnik Kobal kot namestnik.

Položaj pri okrajnih učiteljskih društvih.

Poročila, ki so jih podali posamezni člani ožjega sosveta o zborovanjih okrajnih učiteljskih društev, se vzamejo na znanje.

Seja širjega sosveta.

Po kratki debati se sklone, da se vrši seja širjega sosveta UJU — poverjeništvu Ljubljana dne 2. februarja 1927 v Celju. Sestavi se dnevni red, ki ga priobčimo pravočasno.

Samostojni predlogi in nasveti.

1. Prosvetno upravo pozivamo v interesu šolstva in učiteljstva, da čimprej zasede že več mesecev izpraznjeno mesto sreskega šolskega referenta v Murski Soboti.

2. Sprejme se izjava o stališču ožjega sosveta napram drugim organizacijam. Izjavo priobči »Učit. Tovariš«. (Glej št. 21.)

UJU — poverjeništvu Ljubljana, dne 9. januarja 1927.

Andr. Skulj, poverj.

Jos. Kobal, tajnik.

Splošne vesti.

— Novi učni načrti so zopet v finančnem zakonu za leto 1927/28, ki ima stopiti z aprilom 1927 v veljavo. Finančni zakon vsebuje tudi nefinančne odredbe za poedina ministrstva. Tako se n. pr. pooblašča minister prosvete, da uvede enotni učni program v vseh šolah.

— V čem pooblašča novi finančni zakon za leto 1927/28. ministra prosvete? Minister prosvete se pooblašča, da otvori v Beogradu višjo trgovsko šolo ter višjo pedagoško šolo v Zagrebu in v Beogradu. Minister prosvete sme v sporazumu s finančnim ministrom odobriti uporabo viška preko predvidenih dohodkov narodnih gledališč v Beogradu, Zagrebu in v Ljubljani za izdatke, od katerih zavisi povečanje dohodka. — Premestitev učiteljev in učiteljic na podlagi razpisa se smatra kot premestitev na prošnjo. Za selitev v tem slučaju ne pripadajo potni in selitveni stroški iz državne blagajne.

— Katere dobrote obeta novi finančni zakon državnim uradnikom? Na uradniško vprašanje se nanašajo razni členi finančnega zakona. Člen 13. pravi: Z novimi zakoni se ne morejo ustvariti novi uradniški položaji in mesta in se ista ne smejo zasedati, dokler se ne določijo krediti. Člen 56.: Začasno izplačani predjuni državnim uradnikom in uslužbenecem za januar, februar, mare in april 1924 na račun prejemkov po uradniškem zakonu iz leta 1923, se morajo definirati državni uradniki, oficirjev, uslužbencev in upokojencev, razen telesnih delavcev. Vsi ti bodo plačevali dosedanje davke. Državna davčna šola v Beogradu kot organ ministrstva financ je povišana v državno srednjo šolo. Člen 181. določa, da imajo državni uslužbeneci meščanskega reda, ki na dan 1. decembra 1925 še niso imeli 10 let službe, pravico na osebno pokojnino šele po 15 službenih letih, za kar se jim prizna pokojnina v višini 60%, za vsakega nadaljnje ga pol leta pa po 1%. Polna pokojnina pripada šele po 35 letih. Člen 174. Upokojitev državnih uradnikov glavnih skupin je mogoča samo po predhodnem pristanku ministra financ.

— Ferijalne kolonije za deco. Ministrstvo prosvete je odločilo, da morajo biti vse ferijalne kolonije za deco ločene po spolu.

— Zidanje okrevališč za slabotno deco ob morju in v gorskih krajih. Ministrstvo prosvete je dovolilo Podmladku Rdečega križa, da sme nabirati prispevke v gornjo svrhu, kjer je organiziran po šolah.

— Nošnja knjig v ročnih torbah. Šolski zdravniki so pričeli delovati na to, da se preprovo šolski mladini nošnja knjig v ročnih torbah, ker je to škodljivo zdravju in pospešuje število otrok s skrivljeno hrtenico.

— Praznovanje državnih praznikov. Veliki župan ljubljanske oblasti je odredil, da se ne poje himna »Bože pravde« pri šolskih mašah v cerkvi, razen v sporazumu s cerkveno oblastjo. Ako se himna ne poje pri šolski maši, naj se poje po službi božji v šolskem prostoru, kjer se vrši šolska slavnost.

— Kulturno delovanje učiteljstva izven šole. Ministrstvo prosvete je izdalo odlok, v katerem se pritožuje, da učiteljstvo premalo deluje izven šole. Odlok pravi: Učitelji in učiteljice se pozivajo, da svoj prosti čas posvetijo delu na kulturnem dvigjanju naroda, v prvi vrsti v selih in se s tem oddolže svoji domovini. Šolski nadzorniki naj dajo direktno za to delo med širokimi masami. Oni morajo prednjačiti v tem delu in dostavljati spisake vseh učiteljev in učiteljic, ki se oddeljujejo v tem, kakor tudi oni, ki ne bodo hoteli delovati v tem pogledu. — Iz tega odloka je razvidno, kako nujno bi bilo potrebnobozbrati statistiko našega dela izven šole. S policijskim sistemom, kakor ga uvaja odlok ob koncu, pa se ne vzbujaju učiteljstva in je ta sistem — sramoten!

— Ureditev vojaške obveznosti za državne uradnike. Po čl. 47. zakona o ustroju vojske ne more biti nihče drž. uradnik, ki ni odslužil kadrskega roka, izvzemši, če je začasno ali stalno oproščen vojaške obveznosti. V večih slučajih je bilo ugotovljeno, da se je to določilo prezrlo. Zato je vojni minister zaprosil prosvetno ministrstvo, da točno ugotovi v svojem resoru, kateri uradniki še niso uredili svoje vojaške obveznosti in jih napoti do tega, v bodoče pa da ne sprejema nikogar v službo, ki se ne izkaže s tozadevnimi dokumenti.

— V Mariborski oblasti se uvajajo na prosvetnem polju že nekaj časa slučajji, ki vzbujaju med učiteljstvom mnogo nevolje. Važna — tudi upraviteljska mesta — se odhajajo brez razpisa, ugodna mesta se zase-

3. Sole v Prekmurju ne dobe nobenega kredita za razna popravila. Zastopnik tamošnjega okrožja se narača, da opiše dejanski položaj in pošlje dopis poverjeništvu, ki naj ga odstopi pristojni oblasti.

4. Vsi člani ožjega sosveta dobe za časa seje enake dnevnice. Pri vožnji se računajo le faktični izdatki, na železnici pa III. razred.

5. Seje ožjega sosveta se bodo vršile od slej ob sredah popoldne.

Ko pooblaste člani ožjega sosveta vodstvo poverjeništvu, da reši nekatere važne prošnje in želje članstva samo in ker ni bilo več predlogov, zaključijo poverjenik sejo ob 21. uri 5 minut.

prsi visoko odlikovanje — red sv. Save IV. vrste. Slavljence so čestitali dr. Vidic, kot zastopnik vel. župana, dekan Lavrencič imenom cerkve, dr. Karba v imenu mesta Kamnik, sreski referent tov. M. Pretner, poverj. tov. Skulj, v imenu zbranskega učiteljstva pa tov. predsednik Petrovec. Očividno ginjen se je odlikovavec zahvalil Nj. Vel. kralju za visoko odlikovanje in pozval navzoče, da Mu zaključijo trikratni »Zivijo«. Nato se je zahvalil tudi vsem ostalim govornikom za prisrčne čestitke.

— Dovolite mi opombo k načrtu šolskega zakona. Za šole (tudi meščanske) mora biti točno navedeno, kdo je dolžan plačevati šolskega slugo. Nekje je po svojem umrlim možu prevzela čiščenje mestnih šol njegova vdova. Od septembra 1926 naprej ne dobiva plače — a opravlja dalje svoje delo, ker se boji, da ne bi izgubila službe popolnoma. Občina se izgovarja na neko državno podporo, katere ne dobi. Na vse to je treba misliti pri izdelavi zakona.

— Dne 26. decembra 1926 se je v Zetalihi poročil tov. Tine Freč, učitelj pri Dev. Mar. v Polju, s tov. Justo Sotošček-ovo, učiteljico na Pilstanju. Kot prič stala bila g. Leopold Filipič in g. Franc Svenšek, oba trgoveca in posestnika v Zetalah. — Mlademu učiteljskemu paru — čestitamo.

— Ne bo treba več prošenj za povišico osnovne plače. Opozarjamo na najnovejši postopek glede povišic v osnovni plači, ki ga priobčujemo v »Učiteljskem pravniku«.

— Nova šola — delavna šola. Zanimiva razmotrivanja v tem oziru so v današnjem podlistku.

— Ves zaslužek gospodarske akcije Učit. konvikta se nahaja v neplačanih zastankih. Nujno prosimo, da šol. vodstva poskrbe poravnavo računov za dobavljene šolske lekarne (s poštino 40 Din) in Kosmosova učila.

— Šolskih lekarn Učit. konvikta je bilo razprodanih 188. (Kje so ostale šole?)

— Kmečke hiše komendske občine so ozaljšane z zemljevidi Gorenjske ravnine, založenimi pri Učit. Konviktu. Vsa čast g. tovarišu Vugi. Ostali tisoči čakajo posnemalec.

— Veliko izgubo na denarju in zdravju pomeni uživanje prave kave. Ne samo, da nima kava nič redilnega v sebi, uničuje celo organizem. Vse to je treba še drago plačati. Dg popravijo vsaj nekoliko izgubo pridevajo gospodinje pravi kavi žitno kavo. S tem je zmanjšan izdatek, hranilna vrednost pijače je pa povečana. Razumne matere gredo še dalje: predvsem otrokom ne kuhajo nič prave kave, in spretna kuharica zna pripraviti celo odrastle, da je mogoče tudi iz same žitne kave pripraviti okusen zajutrek. Ni pa vseeno kakšno žitno kavo uporabljamo. Kakor ni vseeno, če so čevlji iz telečjega, kozjega ali konjskega usnja in tudi ne, če je kruh pšeničen, ržen ali ječmenov, prav tako je razlika med žitnimi kavami. Kdor bo vse to premislil, se bo odločil samo za rženo kavo, ker ima največ hranilnosti. Izbral bo rženo ŽIKO, ker je baš ŽIKA preparirana po posebnem tehničnem postopku tako, da je mogoče s kuhanjem izločiti iz nje prav vse hranilne vrednote. Pazite zato pri nakupu na znamko ŽIKA.

Boj za svobodo in neodvisnost učiteljskega stanu.

— Iskra stanovske zavesti. Kjer so v organizaciji zajedljivi in patentirani partizani, posebno pa, kjer je vodstvo v njihovih rokah, organizacija nima pogojev za napred kakor tudi ne za uspešen razvoj. Nesamostojnost je vir največjega nazadnjaštva in zastoja. Politični vodje servirajo svojim ljudem le demagogijo in ti jih slepo ubogajo, namesto da bi odpirali oči za lastno stanovsko človečnost, da bi člani videli, od kod prihaja vse zlo današnjega dne. Zato se ne razburjamo nad razjedinstvom, kateremu bo čas strog sodnik in likvidator učiteljskega desidentizma. — P. J.

— Žarek k stanovski ljubezni. Mi smo krenili na pot, da zberemo v svojem krogu ljudi, ki so nam stanovsko enakopravni. Z njimi hočemo stvoriti borbene enotne vrste. Vi zbirate ljudi, ki imajo ideologijo sorodno vaši, da razdvajate enotne vrste. Z njimi hočete vdanu hlipčevati političnim strankam ter tako iz njih stvoriti vrste partizanov in nesamostojnih ljudi. Mi nismo za tak način borbe, mi hočemo pokazati v svoji borbi, da so naše metode boljše, naše ideje zdravješe in sodobnejše, naša ideologija resnejša, kulturnejša, socialnejša in humana. Boreč se za boljše in poštenejšo pravico, za pravico dela, vidimo pri vas le borbo za pravico protekcije in pritiskanja kljuk za izbrljanje politične konjunkturo in pravico klonjenih tihnikov. S tem programom ste si zadali sami smrt še pred početkom svojega življenja. — P. J.

— Pogled v bodočnost. Ustvarjamo stržen, okoli katerega se zbira učiteljstvo, ki se mu gnusijo vsa nasilja, podlost in nemoralnost današnjikov in jutrajšnjikov. Združujemo one, ki vedo, da je treba v našem preporodu korenite spremembe v socialnem in kulturno-političnem pogledu in mišljenju učiteljstva. Ne konkuriramo z onimi, ki niso naše ideologije in hočejo korakati še nadalje ob bergljah strankarskih ideologij. Ne bojimo se nobene konkurence in idejne borbe, ker delamo v dobro vseh in vsakega učitelja. Ko se obračamo do učitel-

jev, ne vprašujemo jih, v kateri stranki so opredeljeni, temveč kakšne so njihove stanovske vrednote in kulturno-prosvetne potrebe ter jim svetujemo sredstva, ki bi pripomogla do ustvaritve njih hrepenenja. Drugače rečeno: Mi odpiramo oči in budimo zavest med učiteljstvom, da vidi, odkod prihaja zlo in da spozna svoje sovraznike. Mi vzbujamo pravo stanovsko zavest. In v tem je del naše borbe: odkrivanje istine! Mi smo izbrali najtežjo pot, ali zato najsigurnejšo in najlepšo. Ta pot plaša samo utrjene invalide stanovske zavesti, a privlači prave, sveže in hrabre bojovníke na branik stanu. Zato je le pomilovati one invalide, ki so šli razjedinstvu stanu v objem. — P. J.

— Invalide ali dezertarje bi imenoval one, ki so proglasili patrijotstvo za svoj patent. Ali ni tako! Vse, kar navajajo, je samo izgovor užaljenega samoljubja. Košček papirja z nanizanim realnim stanovskim programom jih je splasil. Dezertirali so iz skupnih stanovskih vrst. Trdni kot skala in hrabri kot lev, a žal ne za stanovsko — za partijsko korist. Hoteli so se spraviti na učiteljski hrbet. Ko niso uspeli, da ga pohodijo z masko, ga hočete sedaj brez nje. Sicer ostudna naloga je bila prejšnja, vendar se i sedanje ne bojimo, ker stanovska zavest je jaka sila, ki je ne zlomi partijski vpliv.

— Razedinstvo učiteljskega stanu ima svoje tipične faze. Najprej je šlo za osebo. Ko to ni več vleklo, je bilo geslo sloga, moč, edinstvo stanu. Ko temu ni več verjelo učiteljstvo, je prišlo na vrsto kot bojno geslo narodno in državno edinstvo. Ko to ni več vleklo, se je iz arzenala privleklo naprednost in svobodomiselnost, kakor da bi to bilo v nevarnosti. Radovedni smo, kaj pride po tem na vrsto, ko tudi to več ne bo vleklo. Razedinstvo hoče torej za vsako cenno razdvojenosti učiteljskega stanu, ker je to potrebno gospodom, katerim služijo.

— Katero učiteljstvo v Sloveniji je za narodno in državno edinstvo? Ono, ki je ostalo v UJU, ker to edinstvo tudi v praksi izvaja in je narodno in državno ostalo edinstveno z ostalim učiteljstvom. Oni učitelji, ki so izstopili iz UJU, posnemajo separatistično učiteljstvo, katero so zaradi tega sami svojčas obsojali in jih zaničljivo imenovali učiteljske separatiste. Zivelo narodno in državno edinstvo in praksi!

— Človek mnogo premore, posebno na kmetih. Mnogo premore učitelj! More, ako hoče in ga nosi ideal ljudske pravice in vera v delo, ki je v skladu z narodom. Videli smo na deželi učitelje, pri katerih zmanjka besedi, za pohvalo glede dela v soskladu z narodom. To so pravi narodni voditelji, za kmeta še posebno, ker upoštevajo njegovo individualnost. Obično se misli, da je kmet nezaupljiv in da sovraži inteligenco. Videl sem, kako se približujejo kmetje s pobožnostjo in s spoštovanjem učitelju, katerega se ne boje in ne zavise od njega samovolje. Ako on dela v njihovih zadrgah, vodi čitalnico, podučuje jih v ekonomiji, jim svetuje in uči o vsem, ga vzljubijo. In če je na mestu, ne zahteva zato vidne in materialne hvaležnosti. On je sam in vsemočen v svoji zavesti in samoti, kakor Mojzes na gori Sinaj. Takim učiteljem kliče narod: Vi ste sol zemlje! Brez Vas bi zgnila!

Prosveta.

RAZNI POJAVI NA ŠOLSKEM POLJU.

Da je zadnje dni neko hlastno tavanje na šolskem polju, tega ne more nihče tajiti. Le poglejmo na razne odloke in predpise, kateri naše šolstvo močno tiščijo pod birokračni bič.

Čudno — pa resnično je dejstvo, da ravno oni faktor, ki bi moral šolstvo dvigati in mu dajati nove življenjske sile, da ravno ta faktor ustvarja v šoli z vso svojo silo okostenelost. Namesto navzgor, gre vse navzdol.

Uboga učiteljska para pa stopi v javnost s hrepenenjem in ljubečim srcem. Poln navdušenja prične svoje delo v šoli, pa ga zagrabi šolski birokratizem in ga komaj pusti priti do sapa.

Vse zadnje novotarije na šolskem polju so prazen nič v naših šolah! Mislim tu na nove učne načrte. V teh je vse preje, kakor pa kaka novost, kaka dobra pridobitev za šolo. Ti učni načrti so skrupulo italijanskih oziroma francoskih novotarj, ki se, prenesene na naše razmere, kaj slabo obnesejo.

Učiteljstva skoraj nikdar ne vprašajo za sodelovanje. Pač, vprašajo ga, pa šele potem, ko je skoraj vse že trdno zasnovano in to kot v zasmeh in zaničevanje stanu, ki edini dviga in bo v resnici dvignil šolstvo in to ne glede na razne predpise! Ali rabimo predpise za šolo; za ono inštitucijo, ki pomeni življenje? Kjer vladaj življenje in veselje, niso na mestu predpisi in kjer isti vladajo, pa hira šolstvo. Dokaz temu so nekateri pregoreči šolski referenti.

Podlaga za izvenšolsko delo.

Učiteljstvo pa išči in delaj! Udeležuje se v svojih društvi za pravo povzdigo svojega stanu in šole!

To zadnje težko nalogo si je nadelo učiteljstvo vseh treh šol v Ribnici, ko si je osnovalo pedagoški krožek. Kar mu ne bo mogel nihče nudit, mu bo dal njegov pedagoški krožek. Ta krožek je zagledal beli dan dne 26. oktobra 1926 in je po svojem sestavu tako urejen, da so v raznih odsekih zastopane vse panoge naše šole. Ozko se je tu strnilo učiteljstvo osnovne in meščanske šole, kar je razveseljivo in skoraj samo ob